

Q. P. Code : 28869

(2 Hours)

(Total Marks : 60)

- N. B. :**
1. All questions are **compulsory**.
 2. All questions carry **equal marks**.
 3. Draw neat **diagrams** wherever **necessary**.

1. Answer **any two** of the following : 15
 - a) Explain the concept of labour market and bring out its features.
 - b) Discuss the theory of Human Capital.
 - c) Briefly explain the costs and life – time benefits of education.
2. Answer **any two** of the following : 15
 - a) Discuss the determinants of labour demand.
 - b) Briefly explain the theory of labour supply.
 - c) How does the employer maximise utility given the resource constraints?
3. Answer **any two** of the following : 15
 - a) Explain any two theories of wages.
 - b) Bring out the reasons for wage differences.
 - c) Explain wage and output relations in India in the post –reform period.
4. Answer **any two** of the following : 15
 - a) Explain the linkages in labour market.
 - b) Comment on labour market flexibilities.
 - c) Discuss the impact of liberalization and globalization on labour market in India.

(वेळ : २ तास)

(गुण : ६०)

- सूचना
1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3. आवश्यक असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.

1. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

१५

- अ) 'श्रम बाजारपेठ' ही संकल्पना स्पष्ट करून तिची वैशिष्ट्ये मांडा.
- ब) मानवी भांडवलाच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- क) शिक्षणाचा खर्च आणि आयुष्यभर मिळणारे लाभ थोडक्यात स्पष्ट करा.

2. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

१५

- अ) श्रमाच्या मागणीच्या निर्धारक घटकांची चर्चा करा.
- ब) श्रम पुरवठ्याचा सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) साधनसामुग्रीच्या मर्यादा लक्षात घेता श्रम मालक (employer) कमाल उपयोगिता कशी साध्य करतो?

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

१५

- अ) वेतनाच्या कोणत्याही दोन सिद्धांतांचे स्पष्टीकरण द्या.
- ब) वेतनातील फरकाची कारणे मांडा.
- क) भारतात सुधारणा नंतरच्या काळातील 'वेतन आणि उत्पादन संबंध' स्पष्ट करा.

4. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

१५

- अ) श्रम बाजारपेठेतील साखळ्या स्पष्ट करा.
- ब) श्रमबाजारपेठेतील लवचिकता यावर भाष्य करा.
- क) उदारीकरण आणि जागतिकीकरणाचा भारतातील श्रम बाजारावर झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.